

TARAS SZEWCZENKO

Iwan Podkowa

TARAS SZEWCZENKO

Iwan Podkowa

TEŁUM. WŁADYSŁAW SYROKOMLA

Иван Підкова

I

W Zaporozu grzmi armata,
Przed panem Iwanem.
Zaporożec w dawne lata
Potrafił być panem.
Panowali, zdobywali
Swobodę i chwałę;
Ledwie świadczą ich z oddali
Kopce pozostałe.
Oj, wysoko się wznosiły
Na polu kurhany,
Gdzie legł Kozak do mogiły
W kitajkę¹ przybrany.
A mogiła kształtem wzgórza
Aż obłoki bodzie,
Wiatrom żale swe wynurza,
Szepcze o swobodzie.
Pradziadowskiej świadek sławy,
Powiada ją młodzi;
A wnuk słucha jej ciekawy
I piosnkę wywodzi.

Grób

Och, szalono w Ukrainie,
Licho daj go czartu!
A w gorzałce, w miodzie, w winie
Nabywano hartu.
Dobre niegdyś było życie
W ukraińskiej stronie.
Może sercu coś ulżycie,
Gdy je wam wydzwonię.

II

Czarną chmurę wichur niesie
Z Limanu² wybrzeży,
Sine morze jak zwierz w lesie
Ryczy, to się jeży.

Wiatr, Morze

¹*kitajka* — chustka jedwabna, pierwotnie chińska, skąd nazwa (daw. Kitaj to Chiny); w tradycji kozackiej istniał zwyczaj przykrywania czerwoną kitajką twarzy zmarłego. [przypis edytorski]

²*liman* — zatoka u ujścia doliny rzecznej do morza; tu zapewne: Liman Dniepru i Bohu na płu. wybrzeżu Morza Czarnego, na Ukrainie. [przypis edytorski]

Gardziel³ Dniepru już rozlany.
 «Chłopcy, hej, do wiosła!
 Siądzem w czajki⁴, pójdziem w tany,
 Byle woda niosła!»
 Wypłynęło Zaporozę,
 Aż Liman czernieje.
 Grajże teraz, sine morze,
 Niechaj wiatr zawieje!
 Bije fala, pływicie zdrowi,
 Ni ziemi, ni nieba,
 Aż drży serce — Kozakowi
 Tego tylko trzeba.
 Wiosło taktem gra wesołym,
 Wykrzykują radzi⁵,
 Pan ataman⁶ płynie czołem,
 On wie, gdzie prowadzi.
 Chodzi z lulką⁷ po swej łodzi,
 I rozmyśla bacznie:
 Gdzie uderzyć mu przychodzi?
 Skąd robotę zacznie?
 Skręcił wąsy z gęstą miną,
 Czajkom stanąć każe,
 Podniósł kołpak⁸, wstrząsł⁹ czupryną:
 «Zguba tobie, wraże¹⁰!
 Hej, mołodcy¹¹, droga znana,
 Ja Synopę¹² minę,
 Lecz w Carogród¹³ do sułtana
 Pójdziemy w gościnę».
 «Dobrze, ojczy atamanie,
 Zagramy w Bosforze!»
 «Dzięki, chłopcy! Niech się stanie!»
 I znów kipi morze.
 Pan ataman lulkę kurzy,
 Na brzegu usiadłszy,
 Na niebiosach bada burzy
 I na falę patrzy.

³*gardziel* (daw.) — r.m., tj. *ten* gardziel; dziś popr.: r.ż., tj. ta gardziel. [przypis edytorski]

⁴*czajka* — szybka i zwrotna łódź kozacka. [przypis edytorski]

⁵*rad* (daw.) — zadowolony. [przypis edytorski]

⁶*ataman* — kozacki przywódca. [przypis edytorski]

⁷*lulka* (daw.) — fajka. [przypis edytorski]

⁸*kołpak* — wysoka czapka bez daszka, z futrzanym otokiem. [przypis edytorski]

⁹*wstrząsł* — dziś popr.: wstrząsnął. [przypis edytorski]

¹⁰*wraże* (daw.) — dziś popr. forma W.: wrogu. [przypis edytorski]

¹¹*mołodec* a. *mołojec* (z ukr.) — młody, dzielny mężczyzna; Kozak. [przypis edytorski]

¹²*Synopa* — miasto portowe w pln. Turcji, nad M. Czarnym, ok. 650 km na wsch. od Stambułu. [przypis edytorski]

¹³*Carogród* — dawna słowiańska nazwa Konstantynopola (ob. Stambuł), stolicy cesarzy bizantyjskich, używana również po zdobyciu tego miasta przez Turków. [przypis edytorski]

Ten utwór nie jest objęty majątkowym prawem autorskim i znajduje się w domenie publicznej, co oznacza że możesz go swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać. Jeśli utwór opatrzony jest dodatkowymi materiałami (przypisy, motywy literackie etc.), które podlegają prawu autorskiemu, to te dodatkowe materiały udostępnione są na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa – Na Tych Samych Warunkach 3.0 PL.

Źródło: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/szewczenko-kobziarz-ivan-podkowa/>

Tekst opracowany na podstawie: Taras Szewczenko, Kobzarz, Księgarnia Polska A. D. Bartoszewicza i M. Bierackiego, Lwów [1883].

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Reprodukacja cyfrowa wykonana przez Bibliotekę Uniwersytecką w Toruniu z egzemplarza pochodzącego ze zbiorów Biblioteki. Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Kopec-Gryz, Wojciech Kotwica.

Okładka na podstawie: Ilja Riepin (1844-1930), domena publiczna

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Nowoczesna Polska – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przekaż 1% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Nowoczesna Polska, KRS 0000070056.

Dołącz do Towarzystwa Przyjaciół Wolnych Lektur i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przekaż darowiznę na konto: [szczegóły na stronie Fundacji](#).